

ЗВАНИЧНО САОПШТЕЊЕ
22. ЦРКВЕНИ САБОР
СРПСКИХ ПРАВОСЛАВНИХ ЕПАРХИЈА
У СЈЕДИЊЕНИМ АМЕРИЧКИМ ДРЖАВАМА
13. – 16. ЈУЛ 2019

Осам стотина година Аутокефалности
Српске Православне Цркве:
Дар од Бога, а драгоценост народом чувана.

Архијереји, свештенство и представници парохија и епархијских тела све три епархије Српске Православне Цркве у Сједињеним Америчким Државама, сабраше се у времену од 13. до 16. јула 2019. године у манастиру Нова Грачаница у Трећем Језеру, Илиној и у манастиру Светога Саве у Либертивилу, Илиној, на Двадесет и другом *Црквеном сабору* Српских Православних Епархија у Америци. Сва саборска сабрања одисала су хришћанским заједништвом, у молитви пре свега, а што као свој плод увек има љубав и јединство ума и срца, као дарове Духа Светога онима који се сабирају у Христово име, а у славу Бога Оца.

Над овогодишњим Сабором је био и особити благослов јер је Сабор, поред молитвеног и радног дела, истовремено био, за нас у Америци, и централна прослава Осамстогодишњице Аутокефалности Српске Православне Цркве. Посебно смо призвали молитве Светог Саве, првог Српског Архиепископа и Просветитеља Аутокефалне Српске Православне Цркве, као и Светог Мардарија Либертивилског, првог Српског Православног епископа у Северној Америци који је и подигао манастир Светога Саве у Либертивилу, где се данас покоје и његове Свете и нетљене мошти. Централни догађај Сабора је била Архијерејска Света Литургија коју, на

платоу испред манастира Светога Саве у Либертивилу, а пред нетљеним моштима Светог Мардарија, служише сви наши Архијереји из Америке, уз саслужење сабраног свештенства и монаштва. Саборски делегати као и верни народ Божији, поклонили се и целиваше Свете мошти Владике Мардарија и баш ту, пред моштима Светитеља, многи се и причестише евхаристијским даровима.

Литургијском сабрању је началствовао Преосвећени Владика Максим, Епископ западноамерички, а саслуживали су Њихова Преосвештенства Епископ новогрчаничко-средњезападноамерички Лонгин, домаћин Сабора, и Епископ источноамерички Иринеј, као и Високопреосвећени Петар – Архиепископ чикашки и средњеамерички, представљајући Руску Православну Заграничну Цркву, и Његово Преосвештенство Сава-умироваљени Епископ славонски. У Литургији су молитвено учествовали и на њој се, заједно са осталим архијерејима, и причестили, Његово Високопреосвештенство Архиепископ Димитриос, недавно умировљени Првојерарх Грчке Православне Архиепископије за Америку, и Његово Високопреосвештенство Митрополит диоклијски Калист (Вер). По завршетку Свете Литургије и Чина освећења Славског жита и колача, у славу и част Светог Мардарија, Архиепископу Димитриосу је, одлуком Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве, уручено највише одликовање наше Цркве – Орден Светога Саве првог реда, а као видни знак признања за његово служење пуноћи Православља и несебичној помоћи коју је пружао српском народу током свих деценија свог архипастирског служења.

Митрополит Калист (Вер), а као један од најеминентнијих и најречитијих Православних проповедника и предавача из протеклих шест деценија, а и данас, и писац небројених дела из области Православног богословља и историје, одржао је, на самом почетку Сабора, предавање на тему: *Осам стотина година Аутокефалности Српске Православне Цркве: Дар од Бога, а драгоценост народом чувана*. Као што и доликује, предавање је у својој сржи имало централну тему Православног хришћанства, наиме – Оваплоћење Сина Божјег Господа Исуса Христа, Логоса - Речи Божје, из Које је све постало, Који је поставши савршен човек у исто време остао и савршени Бог. Син Божји је то учинио да би, по речима Отаца Цркве, „Бог постао оно што је човек, еда би човек постао оно што је Бог“. А Црква, као Тело Христово, на исти начин, ваистину у себи сабира оно што је Божанско са оним што је људско. Црква у Светој Евхаристији спаја небо и земљу,

постајући тако део времена и историје, али истовремено и превазилазећи време и историју. Црква је у овоме свету еда би нас из димензије пролазности, ограничене временом и простором, увела у Царство Божије, које није ограничено ни временом ни простором. Осам стотина година Аутокефалности Српске Православне Цркве би требало појмити управо у контексту чињенице да Бог дејствује и у историјском трајању времена да би нас призвавши спасењу, већ у овоме свету, учинио сапричасницима живота вечног у нераздељивој Тројици, у Царству које је, у нама, већ и овде и сада, али и које ће, у слави, тек доћи. Током свих дана Сабора, учесници су имали прилику да чују и пар других излагања Митрополита Калиста, у којима је све више улазио у дубину тајне Божјег деловања у Цркви и кроз Цркву, а зарад свеопштег спасења света и човека у њему.

Саборски учесници су имали посебну част и радост да је гост Сабора био и Високопреподобни Архимандрит Методије, Игуман манастира Хиландара, задужбине Светога Саве и његовог оца Светог Симеона, манастира који је вековима блистао као први српски универзитет, а увек био и остао центар српске духовности на Светој Гори Атонској.

Овога пута је на Сабору, кроз посебне активности, био присутан и највећи број Српске православне омладине, икада присутне у раду свих претходних Сабора. Млади учесници Сабора су и кроз богослужбени део али и кроз неколико активности пред саборским пленумом, показали и доказали колико им је на срцу *узрастање у меру висине раста Христовог*, као и њихову спремност да послуже Богу и Цркви Његовој. Главни говорник нашој сабраној младежи био је осведочени Православни хришћанин, у свету иначе познати холивудски глумац, Џонатан Џексон.

Радом Сабора су председавала сва три архијереја: Епископ Лонгин, Епископ Максим и Епископ Иринеј. Сабор изражава своју захвалност Преосвећеној Господи архијерејима на њиховом раду и труду у винограду Гоподњем, овде у Америци, и на томе што чувају вредности наше вере, литургијски живот, Православну традицију, хијерархијски и канонски поредак. Понављајући молитвене речи из Литургије, молимо се да их Господ и даље крепи, еда би *у миру, читави, часни, здрави, дуговечни, правилно управљали речју Истине Твоје*. Црквено-народни Сабор је исте молитвене жеље упутио и Његовој Светости Патријарху Српском Г. Г. Иринеју, као и свим отачаственим архијерејима Српске Православне Цркве, као и свим

Православним епископима у овој земљи, али и Православним епископима широм васељене.

Радни део Сабора

Разматрајући многе теме из Дненог реда, Сабор је, а према ономе што је у домену његових надлежности, донео и одговарајуће одлуке:

- Усвојио је извештаје свих постојећих Сталних радних подбора, а у периоду од прошлог Сабора до сада;
- Усвојио је сва она решења која је донео Централни црквени савет, као и она од стране Централног финансијског одбора, а која су била предложена и усвојена на прошлом Сабору;
- Примиио је на знање опширно излагање о важности одговарајућег осигурања, у вези са имовином свих наших епархија и њима подручних црквених општина, са посебним освртом на безбедност деце и младих. Излагање и предлоге су изнели г. Мајкл и Данијел Ерцег из Insurance Systems Group, који су сачинили и разне верзије полиса осигурања које би највише одговарале потребама Српске Православне Цркве;
- Примиио је на знање извештај у вези с радом Богословског факултета „Свети Сава“, о чему се повела и опсежна дискусија. Извештај садржи и одговарајуће препоруке а у вези са унапређењем општег стања факултета, као што су: оснивање Савета који би помагао Декану у вођењу административних и финансијских послова, даље проналажење позитивних решења у вези са факултетом, укључујући и питање будуће акредитације. Све поменуто ће бити урађено с благословом Епископског савета и Светог Архијерејског Синода;
- Примиио је обједињену верзију три до сада одвојено штампана Црквено-правна акта : 1) Устава, 2) Општих уредби и правила и 3) Заједничких уредби и правила за парохије и црквено-школске општине, сада одштампано као једна књига, а што је свим учесницима Сабора и подељено на дан 16. јула 2019. Новоодштампано издање, у белим корицама, садржи сва досадашња правна акта укључујући и најновије допуне, као и одлуке донете од стране Светог Архијерејског Сабора које су биле саставни део и досадашњих издања сва три правна акта; и
- Примиио је извештај о надокнади за свештенослужитеље, укључујући и пензионо и здравствено осигурање свештенства. После дискусије и изнетих предлога Сабор је одлучио да ће, од сада, минимална месечна

принадлежност за свештенослужитеље бити у износу од \$3,200. Одлучено је и да се стави у задатак Централном црквеном савету да се детаљније позабави темом пензионог плана, и да побољша Црквени пензиони план који је сада тренутно на снази.

Сведочење Христа у Америци

Сабор је изразио своју озбиљну и дубоку забринутост у погледу садашњег стања културе и друштва у Америци. Будући свесни свих благослова које доноси живот и напредак у Сједињеним Америчким Државама, уз слободе и права која уживамо, ми смо у исто време, и то више него икада раније, свесни и озбиљних изазова који се данас налазе пред хришћанским моралом у овој земљи. Хришћански морал и начин живота који извире из њега дат нам је од Бога зарад наше помоћи и да бисмо се непрестано усавршавали у задобијању Христоликости као пуноће нашег људског призива овде на земљи, па да тиме, Милошћу Божјом, задобијемо и обожење. Црква добро разуме да у слободном секуларном друштву постоје различита веровања и мишљења, али Црква, истовремено, има и велику одговорност управо у правцу артикулисања и одбране традиционалног Православног погледа на свет и живот, као што има и задатак да тај поглед на свет и живот, и тај став, задржи и одбрани, чак и у случају ма каквог притиска на Цркву да се прилагоди и повинује савременом погледу на свет. Тај поглед је у супротности са оним што Црква исповеда, јер савремени свет са својим погледима не само да често од нас тражи компромисе, него чак настоји и да елиминише наш, хришћански, поглед на свет и човека.

Брак, породица и породични живот

Сведоци смо да су и институција породице, која је темељ сваког здравог друштва, а заједно са њом и брак и хришћанска породица мета непрестаних и све жешћих напада од стране све присутнијег притиска од стране друштва у целини. Значај породице никада не може да буде пренаглашен, јер се и наш Господ Исус Христос родио у окриљу породице у којој је, у Назарету, провео године детињства и младости, брижно вапитаван од стране Своје мајке, Пресвете и Приснодјеве Богородице Марије, као и праведног старца Јосифа.

Захтеви и притисци савременог начина живота веома брзо ослабљују јединство и однос међу родитељима и децом, међу браћом и сестрама, као и у целој породици уопште. Врло често нас захтеви овога света, али и животне бриге и обавезе, спречавају да у свим тим изазовима, којима је окружена савремена породица, видимо и шансу за јачање димензије светости коју породица носи у себи.

Разлози економске природе све чешће приморавају оба родитеља да највећи део времена, и током дана и током седмице, проведу ван куће – на својим пословима. С друге пак стране, разне спортске активности одводе децу од куће на све чешће и све дуже тренинге, а што захтева велику пажњу око успостављања неопходног баланса између захтева спортских активности, с једне, и здравог породичног живота, с друге стране. Колико ли је наших породица у којима је недељно преподне више посвећено активностима сасвим друге природе од оних активности које укључују недељно богослужење у храму и час веронауке у Црквеној школи? Колико мајки и очеве себе најчешће виде као возаче своје деце, јер без престанка развозе децу са једне активности на другу?

Све у свему, то значи да се морамо још више потрудити како бисмо сачували наше породично огњиште, наш дом, као место молитве и као школу врлина, дакле као заиста „малу Цркву“, као свето место у коме је породица заједно на молитви, пре свега, али и место где учимо једни од других, служећи једни другима и поучавајући се на добрим примерима. Родитељи би, са вазда будном бригом, требало да се труде око узрастања у светости брака, и око јачања верности једно другоме, јер ће једино тако око себе моћи да створе атмосферу љубави и стабилности у којој ће онда и породица моћи да јача и да напредује. А „мала Црква“, што свака православна породица и треба да буде, требало би да своју снагу и своје животне сокове црпи из веће и шире црквене заједнице, хранећи и снажећи се приснијим односом према Свемилоствивом Богу, и то посебно у богослужењима Цркве и Светим тајнама, али не мање и кроз делатну љубав према свима у тој већој и широј породици, дакле у љубави према свим очевима, мајкама, браћи и сестрама у Христу.

Борба и труд око хришћанског начина живота

Не будимо у заблуди: данас се, више него икада раније, у Америци води рат око људских душа, наших породица, а посебно око наше деце и омладине. Технолошки напредак, у чијим плодовима уживамо, доноси собом и нове изазове у вези са очувањем здраве и стабилне породице, као и живота људи уопште. Злоупотреба Интернета, Фејсбука, Инстаграма, Твитера и осталих друштвених мрежа, ствара, у огромном броју људи, навике које нису у сагласју са нашим Православно-хришћанским начином живота и здравим међуљудским односима. Виртуелна стварност, углавном, није благословена стварност. Време које проводимо уз мобилне телефоне и компјутере нас веома брзо отуђује и удаљава једне од других, а све услед недостатка живих сусрета – очи у очи. Комуникација коју водимо једни са другима се све више и више своди на Фејсбук и на мејлове, док је онај неопходни и живи сусрет лицем у лице уступио место текстуалним порукама.

Телевизија, музика, интернет, видео-игре, друштвене мреже, као и остале пројаве информативних медија, не доминирају тек само пуким временом све већег броја наших савременика, него све чешће промовишу насиље, сексуални промискуитет, криминално понашање и сваку врсту „забаве“ у циљу задовољавања себичних и ниских порива. Морамо бити свесни да се као последица све веће количине времена које се проводи на такав начин, неминовно јављају: хиперактивност, нестрпљење, нервоза и непрестана потреба за забавом и стимулацијама. Сваки облик забаве или информисања који не унапређује духовни раст у човеку и не подстиче у њему свест о Боголикости, више је него штетан и требало би га избегавати.

Као тежак грех – прекид трудноће – абортус се, у све већем броју случајева, врши махом зарад личне удобности. Тамо где су се поборници легалног прекида трудноће некада позивали на то да би абортус требало да је „легалан, безбедан и редак“, многи данас, па међу њима чак и законодавци појединих савезних држава, заступају, али и промовишу, став да би абортус требало дозволити у сваком периоду трудноће, све до самог рођења детета, па чак и онда када је дете, будући већ изван мајчине утробе, способно за живот. Заступници таквог мишљења и понашања желе да се то непочинство не тек само дозволи, него они и јавно „прослављају“ најаву такве гнусобе. Неки чак иду и дотле да тврде да новорођено дете није безбедно, и да нема било каква права, него је зависно од самовоље своје мајке, и то можда уз савет лекара.

Учесници Сабора су свесни тога да Српске Православне Епархије, и сви наши верници у Америци, имају задатак, обавезу, али и призив да, у друштву у коме живимо, делују пророчком истинољубивошћу, и да без страха и одано исповедају и бране Истину, онако како нам је Истина Богом откривена и како се пројављује у Православном хришћанству, еда би све оне који желе тај глас да чују привели истинском животу у Христу.

У вези са горе поменутиим ставом, Сабор поздравља сазивање Друге годишње Свештеничке конференције о унапређењу верских слобода, у Вашингтону, Дисктрикт Колумбија, где ће, између осталих, и Православна Црква добити истакнуто место како би изразила нашу веру и наше предање, али и нашу доследност животу у врлинама у контексту савременог света, као и право за слободно исповедање и практиковање поменутих вредности. У раду ове конференције учествоваће и Епископ источноамерички Иринеј и свештеник др Василије Вранић, стручњак из области Канонског права.

О ситуацији на Косову и Метохији

У овој 2019. години, када Српска Православна Црква и српски народ обележавају Осамстогодишњицу Аутокефалности, Сабор са забринутостју гледа на новонастали развој догађаја на Косову и Метохији, тој колевци нашег верског и културолошког идентитета. Немила ситуација је проузрокована одлукама Привремених приштинских институција о увођењу тарифних такси у износу од 100% више него раније на сву робу која долази из централне Србије, док се, у исто време, дозвољава несметан увоз робе из Албаније без икаквог наплаћивања тарифних такси.

У овом тренутку, ситуација на северу Косова и Метохије је више него алармантна јер посебно погађа ионако осиромашено и правно незаштићено српско становништво, које нема средстава било за набавку неупоредиво скупље робе са југа Косова и Метохије, било за одлазак ван Покрајине зарад набавке свега што је неопходно, а посебно хране и лекова. Уколико се ова неподношљива ситуација одужи у недоглед, то ће неминовно допринети даљем исељавању преосталих Срба са Косова и Метохије.

Дискриминација која је заснована на пореклу робе, а што подсећа на неке мрачне странице европске историје, јесте једно од најтежих кршења људских права. Када се овоме дода и акција масовног паљења и уништавања

српске робе, од пре неколико месеци, уз потпуно одсуство било каквих реакција од стране приштинских власти, онда је на делу вишеструко погоршање међуетничких односа, али и саме безбедности мањинског српског народа, на читавој територији Косова и Метохије, а што лако може да доведе до непредвидивих последица.

Сабор једногласно апелује, прво и пре свих, на Сједињене Америчке Државе и на међународну заједницу да разреше ову хуманитарну кризу. Овај апел не представља никакво мешање у политику, него је, изнад свега, глас Цркве подигнут против небивалих облика насиља према недужним људима, особито против насиља које се чини нашим сународницима на северу Косова и Метохије, који су ускраћени за своја основна права и слободе, за оне вредности које се тамо драстично угрожавају. Наша је, пак, обавеза да поново покажемо на делу нашу пожртвовану солидарност како би олакшали тешко бреме страдајућих Православних хришћана, наше српске браће и сестара на Косову и Метохији, пружајући им нашу несебичну помоћ у њиховим тегобама.

Сабор, уз дужно поштовање, изражава своје признање амбасадорима Сједињених Америчких Држава, Организације за Европску безбедност и сарадњу, као и Европске уније, у Приштини, јер су осудили, већ седмо по реду, скрнављење Православног гробља у Липљану.

О ситуацији у Црној Гори

Власти Републике Црне Горе донеле су 16. маја 2019. Предлог закона о слободи исповедања вере и легалном статусу верских заједница. Заснован на претходном Предлогу закона из 2015. Предлог новог закона, уместо да се усредсреди на враћање одузете имовине, сада предвиђа национализацију свих храмова и свих верских објеката који су подигнути пре 1918., а што значи да ће ти објекти, од сада, бити укњижени као државно, а не као црквено власништво. У пракси ће, дакле, власти Црне Горе узети у своје власништво већину свих верских објеката у тој држави. Такав Предлог закона се доноси упркос чињеници да границе Црне Горе из оног доба нису истоветне са њеним данашњим границама.

Црна Гора, као секуларна држава у којој су цркве и верске заједнице одвојене од државе, данас жели да усвоји Закон о верским слободама на

основу неке умишљене „аутокефалије“, која није постојала чак ни у време када је Митрополија црногорска имала статус државне Цркве у Црној Гори. У оно доба правни систем Црне Горе је јасно разликовао: црквено, државно и владарско власништво.

Нови Предлог закона је изнет а да се власт претходно није консултовала са црквама и верским заједницама, као ни са невладиним а ни нерелигиозним организацијама, као ни са експертима, а поготово се није консултовала са Епархијама већинске Православне Цркве.

Сабор позива државне органе Црне Горе да повуку Предлог новог закона и да приступе сарадњи са Венецијанском комисијом, са црквама и верским заједницама и осталим заинтересованим субјектима, а у циљу састављања новог Закона о верским слободама који би био легалан и правичан, али и у складу са правним стандардима Европе.

Сабор Српских Православних Епархија у Сједињеним Америчким Државама је нераздвојни део наше Свете Српске Православне Цркве, део који се непрестано труди да непоколебиво ходи Светосавским путем, по речима Светог Апостола: *И ако страда један уд, с њим страдају сви удови* (1. Кор. 12,26). Увек имајући на уму те речи, ми обележавамо *Осамстогодишњицу Аутокефалије Српске Православне Цркве*, која је заиста: *Дар од Бога, а драгоценост народом чувана!*